

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 31^{ΗΣ} ΜΑΡΤΙΟΥ 1992

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ

ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΡΙΟΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ κ. ΑΓΓΕΛΟΥ Γ. ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

Τὴν 13 Φεβρουαρίου 1991, ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Ἡλίας Μαριολόπουλος, δμότιμος καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐπεράτωσε μία λαμπρὴ ἐπιστημονικὴ σταδιοδρομία στὴν διαδρομὴ τῆς ἐπίγειας ζωῆς του.

Ὁ Ἡλίας Μαριολόπουλος ἐγεννήθη στὴν Ἀθήνα τὸ 1900. Ὁ πατέρας του, Διευθυντὴς πληρωμῶν τοῦ Δημοσίου, κατήγετο ἀπὸ τὰ Μαρούλια τῆς Γορτυνίας, ἀπὸ οἰκογένεια ποὺ προσέφερε πολλὰ στὸν ἀπελευθερωτικὸ ἀγῶνα τοῦ 1821· ἡ μητέρα του, τὸ γένος Αἰγινήτου, ἦταν ἀδελφὴ δύο διαπρεπῶν Πανεπιστημιακῶν δασκάλων, ἐπιλέκτων μελῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τοῦ Δημητρίου καὶ τοῦ Βασιλείου Αἰγινήτου.

Μετὰ τὸ πέρασ τῶν γυμνασιακῶν του σπουδῶν (1917) διορίσθηκε ὡς δόκιμος εἰς τὸ Ἐθνικὸ Ἀστεροσκοπεῖο Ἀθηνῶν καὶ ταυτοχρόνως ἐνεγράφη ὡς σπουδαστὴς στὴν Φυσικομαθηματικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Μετὰ διετίαν ἔτυχε ὑποτροφίας γιὰ σπουδὲς στὸ ἐξωτερικόν. Μεταβὰς στὴν Ἀγγλία ἐφοίτησε στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Cambridge, ἀπὸ ὅπου ἔλαβε πτυχίον Master of Arts. Ἀκολούθως ἐνεγράφη στὴν Μετεωρολογικὴ Σχολὴ τοῦ Imperial College of Science and Technology of London, ἀπὸ ὅπου ἔλαβε δίπλωμα Μετεωρολογίας. Παράλληλα μὲ τὶς σπουδὲς του εἰργάζετο ὡς ἐπίτιμος βοηθὸς στὴν Ἀγγλικὴ Μετεωρολογικὴ Ὑπηρεσία.

Μετὰ τὸ τέλος τῶν σπουδῶν του στὴν Ἀγγλία, ὁ Μαριολόπουλος μετέβη εἰς

Παρισίους. Ἐργαζόμενος στήν Γαλλική Μετεωρολογική Ὑπηρεσία, ἐνεγράφη εἰς τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Σορβόνης, ἀπὸ ὅπου τὸ 1925 ἀπέκτησε τὸ δίπλωμα *Docteur de l'Université de Paris*. Ἀργότερα ἔλαβε καὶ τὸ κρατικὸ Γαλλικὸ δίπλωμα *Docteur ès Sciences Physiques (Doctorat d'Etat)*.

Ὁ Μαριολόπουλος ὑπῆρξε ἀντάξιος μαθητῆς τῶν διασήμων μεγάλων διδασκάλων του, *Sir Joseph Thomson* καὶ *C. T. Wilson* στὸ *Cambridge*, *Sir Napier Shaw* στὸ *Imperial College* καὶ *Charles Maurain* στήν Σορβόνη.

Ἐπιστρέψας τὰ τέλη τοῦ 1925 στήν Ἑλλάδα διορίσθηκε *Τμηματάρχης* τοῦ *Μετεωρολογικοῦ τμήματος* τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν. Ὁ Ἡλίας Μαριολόπουλος ἐπέστρεψε στήν Ἑλλάδα μὲ τὴν θέρμη καὶ φιλοδοξία τοῦ νέου ἐπιστήμονα νὰ μεταδώσει τὶς σύγχρονες γνώσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀπὸ τὴν Εὐρώπη στήν Πατρίδα του.

Ἀναδιοργάνωσε τὸ *Μετεωρολογικὸ Τμήμα* τοῦ Ἀστεροσκοπείου, ἐπλούτισε τὶς μετεωρολογικὰ παρατηρήσεις μὲ παρατηρήσεις ἡλιακῆς ἀκτινοβολίας, ἐξοπλίζοντας μὲ κατάλληλα ὄργανα τὸ Ἰνστιτούτο, καὶ ἄρχισε τὴν δημοσίευσή τῆς προγνώσεως τοῦ καιροῦ μὲ καθημερινὴ ἔκδοσή *Δελτίου Καιροῦ*.

Τὸ 1928 ἐκλέγεται, σὲ ἡλικία 28 ἐτῶν, τακτικὸς καθηγητῆς τῆς ἔδρας *Μετεωρολογίας καὶ Κλιματολογίας* στήν *Φυσικομαθηματικὴ Σχολή* τοῦ ἄρτι συσταθέντος Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ἡ Ἔδρα πὸν κατέλαβε εἶναι ἡ πρώτη Πανεπιστημιακὴ ἔδρα πὸν ἰδρύθη στήν Ἑλλάδα μὲ ἀποκλειστικὸ ἀντικείμενο τὶς ἐπιστῆμες αὐτές. Ὁ Μαριολόπουλος ἀνταπεκρίθη λίαν ἐπιτυχῶς στὶς ἀπαιτήσεις τῆς νέας του θέσεως. Διοργάνωσε σύγχρονο *Μετεωροσκοπεῖο* καὶ ἐξεπαίδευσε χιλιάδες φοιτητῶν τῶν *Φυσικομαθηματικῶν, Γεωπονικῶν καὶ Δασολογικῶν Ἐπιστημῶν* στὶς ἐπιστῆμες τῆς *Μετεωρολογίας καὶ Κλιματολογίας* κατὰ τὴν διάρκειά τῆς *Πετοῦς θητείας* του στὸ Ἀριστοτελεῖο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Ἐπίσης, ἐπέβλεψε καὶ καθοδήγησε τὸν μετέπειτα *Καθηγητὴν Α. Ἀλεξάνδρου* στήν ἐκπόνηση διδακτορικῆς διατριβῆς ἐπὶ τοῦ κλίματος τῆς Θεσσαλονίκης. Ἄς σημειωθεῖ ὅτι εἶναι ἡ πρώτη διδακτορικὴ διατριβὴ πὸν ἐνεκρίθη ἀπὸ τὴν *Φυσικομαθηματικὴ Σχολή* τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Τὸ 1935, μετὰ τὸν θάνατο τοῦ ἀειμνήστου *Δημητρίου Αἰγινήτου*, ὁ Μαριολόπουλος ἐκλήθη ἀπὸ τὸν τότε Ὑπουργὸ Παιδείας νὰ ἀναλάβει τὴν Διεύθυνση τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν. Συγχρόνως ὁ Μαριολόπουλος ἐδίδαξε *Μετεωρολογία* στήν Ὑγειονομικὴ Σχολή Ἀθηνῶν. Τὸ 1937, ἡ δικτατορικὴ κυβέρνησις ἐξέδωσε Ἀναγκαστικὸ Νόμο μὲ τὸν ὁποῖο ἰδρύσε θέσιν *Διοικητικοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ* τοῦ Ἀστεροσκοπείου· στήν θέσιν αὐτὴν διόρισε τὸν *Πλοίαρχο Χόρς*. Ἀμέσως ὁ Μαριολόπουλος παρητήθη, ἐνῶ μπορούσε νὰ παραμείνει ὡς *Διευθυντῆς* τοῦ *Μετεω-*

ρολογικῷ Ἰνστιτούτῳ, καὶ ἐπανήλθε στὴν ἔδρα του, στὸ Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Τὸ 1938 ὁ Μαριολόπουλος ἐπέλεξε ὡς σύντροφο τῆς ζωῆς του τὴν ἐνάρετο καὶ μὲ πολλὰ ἐνδιαφέροντα ἀγαπημένη του Νίνα, κόρη τοῦ γεωπόνου Πέτρου Καναγκίνη, Διευθυντοῦ Ἐποικισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας (κατὰ τὴν ἀπαλλοτρίωση καὶ διανομὴ τῶν μεγάλων σιφλικιῶν τῆς Βορείου Ἑλλάδος καὶ τὸν ἐποικισμό τῶν Ἑλλήνων Προσφύγων), ἀργότερα Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, καὶ Τεχνικοῦ Συμβούλου τοῦ Ὑπουργοῦ τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργείου.

Τὸ 1939 μετακαλεῖται ὁ Μαριολόπουλος ἀπὸ τὴν Φυσικομαθηματικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν νὰ καταλάβει τὴν νεοῖδρυθεῖσα ἔδρα Μετεωρολογίας στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν. Παρὰλλήλως ἀναλαμβάνει αὐτοδικαίως τὴν διεύθυνση τοῦ Μετεωρολογικῷ Ἰνστιτούτου τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀστεροσκοπεῖου Ἀθηνῶν, σύμφωνα μὲ τὸν τότε Νόμο, ὡς Καθηγητῆς τῆς Μετεωρολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ὅπως στὴν Θεσσαλονίκη οὕτω καὶ στὴν Ἀθήνα διοργάνωσε ἐπιτυχῶς νέο Πανεπιστημιακὸ ἐργαστήριο Μετεωρολογίας.

Μὲ τὴν κήρυξη τοῦ πολέμου ἐπεστρατεύθη ὡς ἔφεδρος ἐπισμηναγός, καὶ ἀνέλαβε τὴν διοίκηση Μετεωρολογικῷ κλιμακίου ἀξιωματικῶν μετεωρολόγων στὸ ἐπιτελεῖο τῆς Ἀεροπορίας. Τὸ κύριο ἔργο τοῦ κλιμακίου αὐτοῦ ἦταν ἡ μελέτη τῶν μετεωρολογικῶν καὶ κλιματικῶν συνθηκῶν στὶς πέριξ τῆς Ἑλλάδος χῶρες τοῦ ἄξονος. Εἶναι ἄξιο νὰ μνημονευθεῖ ὅτι κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Κατοχῆς ὡς προῖστάμενος καθηγητῆς τοῦ Μετεωρολογικῷ Ἰνστιτούτου τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου Ἀθηνῶν ἤλθε σὲ ἐπαφὴ μὲ ἀξιωματικὸν συνδέσμον τῶν συμμαχικῶν Δυνάμεων, μὲ σκοπὸ τὴν ἀνακοίνωση ἐπὶ συνεχοῦς βάσεως τῶν μετεωρολογικῶν παρατηρήσεων τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου. Τοῦτο ἐγένετο μὲ τὸν ἐπιμελητὴ τοῦ Ἰνστιτούτου, τὸν ἀείμνηστο Φώτη Καραπιπέρη, κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ ἐν τῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ στεγαζομένου Γερμανικοῦ Κλιμακίου.

Στὸ Ἐθνικὸ Ἀστεροσκοπεῖο Ἀθηνῶν ὁ Μαριολόπουλος ἐπέδειξε ιδιαίτερη δράση· προώθησε ἀρχικῶς νέο Νόμο, ὁ ὁποῖος ἐπέτρεψε τὴν ἐξέλιξη τοῦ ιδρύματος αὐτοῦ σὲ Ἰδρυμα ἐφάμιλλο τῶν ἀντιστοιχῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἰδρυσε ὑπηρεσία γιὰ τὴν μέτρηση, πρώτη φορὰ στὴν Ἑλλάδα, τοῦ Ἀτμοσφαιρικοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Ἐπίσης ἰδρυσε ιδιαίτερο Ἀκτινομετρικὸ Σταθμὸ στὸν Ὑμηττό, ὡς παράρτημα τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀστεροσκοπεῖου Ἀθηνῶν.

Στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν καθοδήγησε δεκάδες διδακτορικῶν διατριβῶν. Ἐπίσης ἐνδιαφέρθη ιδιαίτερος γιὰ τὴν ἐπιμόρφωση τῶν φοιτητῶν, διεξάγων πρὸς τοῦτο ὀγκώδη ἀλληλογραφία μὲ Πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης καὶ ΗΠΑ. Συνέβαλε στὴν ἰδρυση τοῦ μεταπτυχιακοῦ κύκλου σπουδῶν εἰς τὴν Ἠλεκτρονικὴ· ἀργότερα

ἴδρυσε τὸν μεταπτυχιακὸν κύκλον εἰς τὴν Μετεωρολογία, ἀπὸ τὸν ὁποῖο ἀπεφοίτησαν ἑκατοντάδες πτυχιούχοι τῶν Φυσικομαθηματικῶν Ἐπιστημῶν.

Τὸ διοικητικὸν τοῦ ἔργου εἶναι μεγάλο. Ὁ Μαριολόπουλος ἐξελέγη δύο φορὲς κοσμήτωρ τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης· δύο φορὲς Κοσμήτωρ τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, καὶ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κατὰ τὸ Ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1959-60. Ὡς Πρύτανης ὑπεραμόνθη πολλὰς φορὲς σθεναρῶς τὴν αὐτοτέλεια τοῦ Ἰδρύματος καὶ ἀπέτρεψε τὴν ψήφισιν νόμων, οἱ ὁποῖοι θὰ ἔθεταν σὲ κίνδυνον ὑποβιβασμοῦ τὰ πτυχία τοῦ Ἰδρύματος. Ἐπίσης, ὡς πρύτανης συνέβαλε στὴν ἴδρυσιν τῆς Πανεπιστημιούπολεως τῶν Ἀθηνῶν, ὑποδείξας εἰς τὸν τότε Πρωθυπουργὸν Κ. Καραμανλῆ τοὺς κατάλληλους χώρους, ἐνῶ ὀλίγον μετὰ ἐπέτυχεν τὴν παραχώρησίν των πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν.

Πέραν τοῦ διοικητικοῦ καὶ οργανωτικοῦ τοῦ ἔργου σὲ ὅλες τὶς δημόσιες θέσεις τις ὁποῖες κατέλαβε, ἐξ ἴσου σημαντικὸν ἦταν καὶ τὸ ἐρευνητικὸν ἔργον του. Ἡ διδακτορικὴ διατριβὴ του, «*Etude sur le climat de la Grèce. Précipitation. Stabilité du climat depuis les temps historiques*», παρουσιάσθηκε στὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων. Ἡ διατριβὴ αὐτὴ ἔτυχεν ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος ἀπὸ τοὺς ἐπιστημονικοὺς κύκλους τῆς ἐποχῆς· ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν τοῦ ἀπένευμε γιὰ τὴν μελέτη αὐτὴ «*Εὐφημον μνεΐαν*» (1926).

Στὴν μελέτη αὐτὴ μὲν νέα στοιχεῖα καὶ νέα θεώρηση ἐπιβεβαιώνεται, μεταξὺ ἄλλων, ἡ διατυπωθεῖσα σὲ προγενέστερη μελέτη τοῦ Δημητρίου Αἰγινήτου θεωρία περὶ ὁμοιότητος τοῦ κλίματος τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους μέχρι τὴν σύγχρονην ἐποχὴν. Ἡ τόσο σημαντικὴ αὐτὴ θεωρία ἀντέκρουε ἀπόψεις ἱστορικῶν τοῦ περασμένου αἰῶνα, οἱ ὁποῖοι ἰσχυρίζονταν ὅτι οἱ Ἕλληνες ἀνέπτυξαν τὸν λαμπρὸν πολιτισμὸν τῶν κλασσικῶν χρόνων, γιὰ τὸ κλίμα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦταν εὐνοϊκότερον ἀπὸ τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν σύγχρονην ἐποχὴν.

Κατὰ τὴν ἐπομένην δεκαετίαν τοῦ 1930 ὁ Μαριολόπουλος ἠσχολήθη ἐκτενῶς μὲ τὴν μελέτην τοῦ κλίματος τῆς Ἑλλάδος. Τὰ ἔργα του: «*Κλιματικὸς Ἀτλας τῆς Ἑλλάδος*», «*Ἡ Διανομὴ τῶν Κλιματικῶν Στοιχείων ἐν Ἑλλάδι*» καὶ «*Τὸ Κλίμα τῆς Ἑλλάδος*» θεωροῦνται κλασσικὰ καὶ μνημειώδη. Μέχρι σήμερον ἐπικρατοῦν οἱ ἀπόψεις του στὴν Ἑλληνικὴν ἀλλὰ καὶ στὴν διεθνῆ βιβλιογραφίαν. Ἐκτοτε μικρὰς μόνον βελτιώσεις προσετέθησαν.

Ὁ Κλιματικὸς Ἀτλας τῆς Ἑλλάδος, παρουσιασθεὶς εἰς τὸ Danzig, σὲ Συνέδριον τῆς Διεθνoῦς Κλιματολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐκίνησε τὸ ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον τῶν ἐδικῶν ἐπιστημόνων· ἐγένετο πρότασις ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴν νὰ προσπαθῆσιν ἕκαστος νὰ δημοσιεύσῃ τοὺς κλιματολογικοὺς της χάρτες, κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ κλιματικοῦ

Ἄτλαντος τῆς Ἑλλάδος. Ἐκτὸς τούτου, σὲ ἔγκυρα ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἔχαρακτηρίσθη ἀπὸ ἐξέχοντες ἐπιστήμονες ὡς σπουδαιότητα συμβολὴ στὴν κλιματολογία τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου· τὸ ἔργο αὐτὸ ἐθεωρήθη ὡς τέλειο ὑπόδειγμα τιαύτης ἐργασίας. Ὁ Κλιματικὸς Ἄτλας μαζί μὲ τὸ ἐπόμενο ἔργο του, «*Ἡ Διανομὴ τῶν Κλιματικῶν Στοιχείων ἐν Ἑλλάδι*», δίδουν παραστατικὰ τὸ γενικὸ περιγράμμα τοῦ Κλίματος στὴν Ἑλλάδα. Τὸ σύγγραμμα «*Τὸ Κλίμα τῆς Ἑλλάδος*» ἤλθε νὰ συμπληρώσει τὸ κλασσικὸ ἔργο «*Τὸ Κλίμα τῆς Ἀττικῆς*» τοῦ Δημητρίου Αἰγινήτη καὶ νὰ παρουσιάσει μὲ πληρέστερο τρόπο τὸ κλίμα ὅλης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδιαίτερος τὸ κλίμα ὀρισμένων περιοχῶν τῆς.

Ἡ Μετεωρολογία καὶ ἡ Κλιματολογία κατὰ τὶς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνα μας ἐσφραγίσθησαν ἀπὸ τὴν παρουσία καὶ τὸ ἔργο τοῦ Δημητρίου Αἰγινήτη. Ἀπὸ τὴν τρίτη δεκαετία ὁμως τοῦ αἰῶνα μας ἡ σκυτάλη στὸν τομέα τῶν ἐπιστημῶν αὐτῶν περνάει στὰ χεῖρα τοῦ νεαροῦ τότε Μαριολόπουλου, εἰδικοῦ μετεωρολόγου-κλιματολόγου, μὲ πρόσφατες ἀρτίες σπουδὲς στὸ ἐξωτερικόν. Ἡ ἀναγνώριση ἀπὸ ἐνωρὶς τοῦ ἔργου τοῦ Μαριολόπουλου ἀπὸ ξένους συναδέλφους του φαίνεται ἀπὸ τὸ γεγονός τῆς ἐκλογῆς του ὡς Ἀντιπροέδρου τῆς Διεθοῦς Κλιματολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ τὸ 1931 μέχρι τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον. Ἐπίσης ἐξελέγη μέλος τῆς Διεθοῦς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἀνώτερης Ἀτμόσφαιρας καὶ τῆς Διεθοῦς Ἐπιτροπῆς Γεωργικῆς Μετεωρολογίας.

Γιὰ τὴν μελέτη τοῦ Κλίματος τῆς Ἑλλάδος κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους ὁ Μαριολόπουλος, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ προαναφερθὲν ἔργο του «*Stabilité du Climat depuis les Temps Historiques*», ἐδημοσίευσε καὶ ἔργο ἀναφερόμενον εἰς τὶς θεωρίες καὶ παρατηρήσεις τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τῶν μετεωρολογικῶν φαινομένων, μετὰ ἀπὸ λεπτομερῆ καὶ ἐπίπονη μελέτη τῶν ἔργων πολλῶν Ἑλλήνων συγγραφέων. Ἐπίσης ἐμελέτησε τὸ πάχος τῶν ἐτησίων δακτυλίων τμημάτων κορμῶν κυπαρίσσου, ποὺ εὐρίσκοντο ἐντὸς τῶν σπονδύλων τῶν κίωνων τοῦ Παρθενῶνος, τῶν γνωστῶν ἐμπολίων. Τὸ πάχος τῶν ἐτησίων δακτυλίων τῶν κορμῶν τῶν δένδρων, ὡς γνωστόν, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ποσοδὸ τῆς βροχῆς ποὺ πίπτει ἐτησίως. Ἀπὸ τὴν μελέτη τῶν δακτυλίων αὐτῶν ὁ Μαριολόπουλος διαπίστωσε περιοδικότητες, οἱ ὁποῖες ταυτίζονται μὲ τὶς γνωστὲς περιοδικότητες (Brückner καὶ Πετῆ), ποὺ παρατηροῦνται καὶ σὲ διάφορα ἄλλα μετεωρολογικὰ φαινόμενα. Ἡ ἐργασία αὐτή, μὲ τίτλο «*Fluctuation of rainfall in Attica during the years of the erection of the Parthenon*», ἀναφέρεται σὲ πολλὰ συγγράμματα ἀκόμη. Ἡ ἴδια μέθοδος ἐφαρμόζεται καὶ σήμερον γιὰ τὴν ἐκτίμηση τοῦ ὕψους τῶν βροχοπτώσεων κατὰ τὴν ἐποχὴ ποὺ δὲν ὑπῆρχαν ἐνδύρανες παρατηρήσεις.

Ὁ Ἡλίας Μαριολόπουλος ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς πρωτοπόρους ἐπιστήμονες τοῦ κλά-

δου του πού ευαίσθητοποιήθησαν για την επερχόμενη αλλοίωση της ατμοσφαιράς από τις αλόγιστες δραστηριότητες του σύγχρονου ανθρώπου. Με διαλέξεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου, επισημαίνων τις επιπτώσεις που θα έχει η αλλοίωση της κατώτερης, αλλά και της ανώτερης ατμοσφαιράς και του στρώματος του όζοντος, με την αλόγιστη χρήση και διασπορά διαφόρων χημικών προϊόντων και αποβλήτων της σημερινής τεχνολογίας. Ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του 1960 εγκαινιάζει, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, μετρήσεις όρισμένων ρύπων της ατμοσφαιράς από το Ίνστιτούτο Μετεωρολογίας του Έθνικου Αστεροσκοπείου Αθηνών.

Αξιος απόγονος του Αριστοτέλους, αλλά και του Ιπποκράτους, ησχολήθη και με τις επιπτώσεις του καιρού και του κλίματος στην υγεία του ανθρώπου, συνεργασθείς προς τούτο με επιστήμονες του ιατρικού κλάδου. Επίσης υπήρξε από τους πρωτοπόρους εις τον τομέα της εκμετάλλευσης της αιολικής και ήλιακής ενέργειας, δημοσιεύσας και σχετικές μελέτες.

Είς αναγνώριση και επιβράβευση του έργου του, η Ακαδημία Αθηνών τον εξέλεξε τακτικό μέλος της το 1965 και Πρόεδρο αυτής το 1973.

Μετά την αποχώρησή του από το Πανεπιστήμιο, ως αληθής επιστήμων δέν επαναπαύεται εις το ήδη μέχρι τότε επιτελεσθέν μεγάλο έργο του· εισηγείται εις την Ακαδημία Αθηνών την ίδρυση Κέντρου Έρευνας Φυσικής της Ατμοσφαιράς και Κλιματολογίας, και έπειτα από άοκνες και πολυτεείς προσπάθειες, το Κέντρο αυτό ιδρύεται επί τέλους το 1977. Ο Μαριολόπουλος διοργάνωσε το Κέντρο και το έπλούτισε με εκατοντάδες μονογραφίες και βιβλία σχετικά με τις ατμοσφαιρικές επιστήμες από την προσωπική του βιβλιοθήκη.

Στο Κέντρο αυτό διεξάγονται έρευνες σε τομείς που αφορούν στην Κλιματολογία και στις κλιματικές διακυμάνσεις στον Έλληνικό χώρο, στο κατώτερο όριακό στρώμα της ατμοσφαιράς και στις διακυμάνσεις στο στρώμα του όζοντος. Έγκριτοι επιστήμονες από άλλα ιδρύματα της Ελλάδος και του εξωτερικού συνεργάζονται με το Κέντρο. Επίσης, ο Μαριολόπουλος οργάνωσε στο Κέντρο πρόγραμμα συλλογής ιστορικών μαρτυριών περι των διαφόρων καιρικών φαινομένων, ως και πρόγραμμα δημιουργίας αρχείου των ύπαρχουσών μετεωρολογικών παρατηρήσεων του περασμένου αιώνα. Οι παρατηρήσεις αυτές είναι χρήσιμες για την διεξαγωγή μελετών που αφορούν στις κλιματικές διακυμάνσεις στον Έλληνικό χώρο, ένα θέμα που απασχολεί ιδιαίτερα τον επιστημονικό κόσμο και σήμερα. Ο Μαριολόπουλος από την αρχή της σταδιοδρομίας του ανεγνώρισε την επιστημονική αξία των παλαιών μετεωρολογικών παρατηρήσεων· ενόηκε και διέσωσε τις προ του 1930 παρατηρήσεις της Θεσσαλονίκης. Επίσης, μετά την απελευθέρωση της Δωδεκανήσου μετέβη στην

Ρόδο και ἀντέγραψε τὶς μετεωρολογικὲς παρατηρήσεις τῆς Δωδεκανήσου, διασώζοντας αὐτὲς ἀπὸ τὴν ἐπικείμενη καταστροφή τοῦ Ἰταλικοῦ ἀρχείου.

Ὁ Μαριολόπουλος ἐπόπτευσε τὶς ἐργασίες τοῦ Κέντρου ἀπὸ τῆς συστάσεώς του, μέχρι τὶς τελευταῖες ἡμέρες τῆς ζωῆς του, ἐρχόμενος σὲ καθημερινὴ ἐπαφὴ μὲ τοὺς συνεργάτες του, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν κλίνη τοῦ νοσοκομείου.

Τὸ ἀνωτέρω σκιαγραφηθὲν ἐπιστημονικὸ ἔργο του ἀνεγνωρίσθη τόσον στὴν Ἑλλάδα, ὅσον καὶ διεθνῶς. Ξένοι μετεωρολόγοι τὸν ἀποκαλοῦν σὲ σχετικὲς μελέτες των «Πατέρα τῆς συγχρόνου Ἑλληνικῆς Μετεωρολογίας».

Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν, ἐκτιμήσασα τὸ ὅλον ἔργο του, ἐβράβευσε τοῦτο τὸ 1966. Ἡ Βασιλικὴ Μετεωρολογικὴ Ἐταιρεία τῆς Ἀγγλίας τὸν ἐξελέξε ὡς Ἐταῖρον τῆς. Ἐπίσης ἡ Σερβικὴ Γεωγραφικὴ Ἐταιρεία καὶ ἡ Οὐγγρικὴ Μετεωρολογικὴ Ἐταιρεία τὸν ἐπέλεξαν ὡς ἐπίτιμο μέλος των.

Ὁ Μαριολόπουλος προσεκλήθη καὶ ἔλαβε μέρος κατ' ἐπανάληψιν σὲ διάφορες Διεθνεῖς Ἐπιτροπὲς καὶ σὲ δεκάδες Διεθνῆ Ἐπιστημονικὰ Συνέδρια. Ἐπίσης ἐκλήθη καὶ ἔδωσε σειρὰ διαλέξεων εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῶν Παρισίων, τῆς Κατάνης καὶ τοῦ Παλέρμο. Ἀντιπροσώπευσε τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν σὲ πολλὰ συνέδρια καὶ ὡς Πρύτανης τὸ 1959 στὸ Συνέδριον τῶν Πρυτάνεων τῶν Εὐρωπαϊκῶν Πανεπιστημίων εἰς τὴν Dijon, ὅπου τιμητικῶς ἐξελέγη Ρῆτωρ (Orateur) τοῦ Συνεδρίου καὶ παρεκάθησε εἰς τὸ Προεδρεῖο. Ἐπίσης ὁ Μαριολόπουλος ἀντιπροσώπευσε τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν σὲ πολλὰ Διεθνῆ Συνέδρια, τὸ δὲ 1966 εἰς Παρισίους, εἰς τὸν ἑορτασμὸ τῶν 300 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, ὅπου προσκεκλημένοι ἦσαν ἐξέχοντες ἐπιστήμονες ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον. Σὲ σχετικὴ τελετὴ ὁ Μαριολόπουλος ἔτυχε ἰδιαιτέρας προσοχῆς ἀπὸ τὸν τότε Γάλλο Πρόεδρον στρατηγὸν Charles de Gaulle, ἡ ὁποία καὶ ἐσχολιάσθη τὴν ἐπομένη εἰς ὅλον τὸν Γαλλικὸ τύπον.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἀναφερθέντων, ὁ Μαριολόπουλος διετέλεσε ἐπὶ πολλὰ ἔτη:

Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀστεροσκοπείου Ἀθηνῶν.

Πρόεδρος τῆς Γεωδαιτικῆς καὶ Γεωφυσικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κράτους.

Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Ἐπιτροπῆς Ραδιοηλεκτρολογίας.

Ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἀνωτάτου Τηλεπικοινωνιακοῦ Συμβουλίου.

Ἐπίτιμος Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Μετεωρολογικῆς Ἐταιρείας, ὡς καὶ Πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως Ἑλλήνων Φυσικῶν.

Ἐπίσης διετέλεσε μέλος τοῦ ἐν Ἑλβετίᾳ Εὐρωπαϊκοῦ Ἰδρύματος Goudenhove Kalergi.

Πρόεδρος τοῦ Ἄθλου Ὀθωνος καὶ Ἀθηνᾶς Σταθάτου.

Πρόεδρος τοῦ Ἐμπειρικοῦ Ἰδρύματος.

Πρόεδρος τῆς Παναρκαδικῆς Ὀμοσπονδίας τῆς Ἑλλάδος καὶ
Ἐπίτιμος Πρόεδρος τοῦ Τεγεατικοῦ Συνδέσμου.

Γιὰ τὴν ἐν γένει δράση καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ καὶ κοινωνικὴ συμβολή του, ὁ
Μαριολόπουλος ἔτυχε πολλῶν ἑλληνικῶν καὶ ξένων τιμητικῶν διακρίσεων.

Τοῦ ἀπενεμήθησαν οἱ ἐξῆς τιμητικὲς διακρίσεις:

Ἀνώτερος Ταξιάρχης τοῦ Παναγίου Τάφου (1930).

Ταξιάρχης τοῦ Β. Τάγματος τοῦ Φοίνικος (1936).

Τὸ Γαλλικὸ παράσημο *Officier de l'Académie* (1938).

Χρυσοῦς Σταυρὸς τοῦ Φοίνικος μετὰ Ξιφῶν (1946).

Μετάλλιον Ἐκστρατείας 1940/41 (1948).

Πολεμικὸν Μετάλλιον Ἀγίου Μάρκου (1948).

Ταξιάρχης τοῦ Β. Τάγματος τοῦ Γεωργίου τοῦ Α' (1953).

Ἀνώτερος Ταξιάρχης τοῦ Β. Τάγματος τοῦ Φοίνικος (1959).

Τὸ Γαλλικὸ παράσημο *Officier de la Légion d'Honneur* (1960).

Τὸ Αἰγυπτιακὸ παράσημο Ἀνώτερον Ταξιάρχη τοῦ Τάγματος τῆς Ἀραβικῆς
Ἀξίας (1960).

Τὸ Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο τῆς Θεσσαλονίκης τοῦ ἀπένευμε ἀναμνηστι-
κὸ μετάλλιο γιὰ τὶς πολυτίμες ὑπηρεσίες πὸν προσέφερεε στὸ Ἰδρυμα καὶ στὴν
Ἀνώτατη Παιδεία γενικότερα, ὡς ἀκαδημαϊκὸς διδάσκαλος. Ἐπίσης, ἡ πόλις τῆς
Τριπόλεως τοῦ ἀπένευμε τὸ Χρυσοῦν Μετάλλιον τῆς.

Τὸ 1980 μαθητὲς καὶ συνεργάτες του ἀφιέρωσαν στὸν Ἡλία Μαριολόπουλο
δίτιμο ἔργο μὲ πλῆθος πρωτοτύπων ἐπιστημονικῶν μελετῶν.

Ἀπὲν ὑπῆρξε σὲ συντομία ἡ δράση ἐνὸς ἐπιστήμονα, τοῦ ὁποίου ἡ μεγάλη πί-
στη, ὁ ἐνθουσιασμὸς καὶ ἡ ἀφοσίωση στὸ ἔργο, τὸ ὁποῖο ἐπιτελοῦσε, οἱ ἐπιστημονι-
κὲς καὶ οἱ ἀπαράμιλλες διοικητικὲς ἰκανότητές του, ἡ ἀκεραιότης τοῦ χαρακτήρα
του, ἡ εὐθύτης καὶ ἡ τιμιότης του τὸν ἀνύψωσαν εἰς τὰ ἀνώτατα πνευματικὰ ἀξιώ-
ματα καὶ τὸν ἐπέβαλαν τόσον εἰς τὸν Ἑλληνικόν, ὅσον καὶ τὸν διεθνή ἐπιστημονικόν
κόσμον.

Ὡς ἄνθρωπος ὁ Ἡλίας ὑπῆρξε πολὺ καλὸς φίλος, στοργικὸς σύζυγος, εὐχάρι-
στος σὲ φιλικὲς καὶ κοινωνικὲς συγκεντρώσεις, περιζήτητος γιὰ τὴν εὐθυμὴ ἀφήγηση
ποικίλων ἀνεκδότων, ὡς καὶ μικρῶν τερπνῶν ἱστοριῶν.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν μὲ δωρεὰ καὶ πρόταση τῆς ἐριτίμου συζύγου του προ-
κήρυξε ἐφέτος 2 βραβεῖα γιὰ τὴν καλύτερη ἐπιστημονικὴ ἐργασία πὸν θὰ ὑποβλη-
θεῖ ἔπειτα ἀπὸ δύο χρόνια, μὲ περιεχόμενον πὸν θὰ ἀναφέρεται στὴν Γεωργικὴ Κλι-

ματολογία καὶ στήν ὀψίανση τῆς Ἀτμοσφαίρας τοῦ Ἀττικοῦ Λεκανοπεδίου, στήν μνήμη, ἀντιστοίχως τῶν δύο ἀγαπημένων ἀνδρῶν τῆς ζωῆς της, τοῦ πατέρα της καὶ τοῦ συζύγου της, τοῦ ἀξέχαστου Ἡλία.

Εὐχαριστίες.

Ἡ συλλογή καὶ ἐπεξεργασία τῶν βιογραφικῶν στοιχείων πού ἀναφέρονται στήν παροῦσα ὀμιλία ὀφείλονται στήν ἐπιμέλεια τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Κέντρου Φυσικῆς τῆς Ἀτμοσφαίρας καὶ Κλιματολογίας κ. Χρήστου Ρεπαπῆ, τὸν ὁποῖο καὶ ἰδιαίτερος εὐχαριστῶ.

Εὐχαριστίες ὀφείλονται καὶ στὸν κ. Νικόλαο Τσίρμπα διὰ τὴν ἐπιμελῆ δακτυλογράφηση τοῦ κειμένου.